

**TÜRKİYE’DE ÖZEL GEREKSİNİMLİ
ÇOCUKLARLA İLGİLİ YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ
MÜZİK ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ**

Abdulkadir Tunahan ECEVİT

Lisans Tezi

Müzik Bilimleri Bölümü

2026

(Her Hakkı Saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ
MÜZİK BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

**TÜRKİYE’DE ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARLA İLGİLİ YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ
MÜZİK ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ**

(An Examination of Graduate Music Studies Conducted in Turkey Related to Children with
Special Needs)

LİSANS TEZİ

Abdulkadir Tunahan ECEVİT

Danışman: Arş. Gör. Ahmet ALUMUR

Erzurum
Haziran, 2026

Atatürk Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi
Müzik Bilimleri Bölümü

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Abdulkadir Tunahan Ecevit Tarafından hazırlanan “Türkiye’de Özel Gerekseminimli Çocuklarla İlgili Yapılmış Lisansüstü Müzik Çalışmalarının İncelenmesi” başlıklı çalışması 19/06/2026 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Müzik Bilimleri Bölümü Müzikoloji Ana Sanat Dalında, Diploma Çalışması (lisans tezi) olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Arş. Gör. Ahmet ALUMUR

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Ahmet Selim DOĞAN

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Mehmet Can PELİKOĞLU

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Emrah LEHİMLER

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Ferhat ÇELİKOĞLU

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Koray ÇELENK

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Semih OKCU

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Şevki Özer AKÇAY

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Vefa TERZİOĞLU

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Yavuz ŞEN

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Yılmaz KAHYAOĞLU

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ARAS

Jüri Üyesi: Arş. Gör. Dr. Bahar ÖZŞEN

**6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması
Kanunu uyarınca ıslak imzalar
maskelenmiştir.**

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

Prof. Dr. Özgür Sadık KARATAŞ

Bölüm Başkanı

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Lisans Tezi olarak sunduğum “Türkiye’de Özel Gereksinimli Çocuklarla İlgili Yapılmış Lisansüstü Müzik Çalışmalarının İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

19/06/2026

Abdulkadir Tunahan ECEVİT

TEŞEKKÜR

"Türkiye’de Özel Gereksinimli Çocuklarla İlgili Yapılmış Müzik Çalışmalarının Değerlendirilmesi" başlıklı bu tez çalışmasının planlanmasından tamamlanmasına kadar geçen tüm süreçte, bilgi, birikim ve akademik yönlendirmeleriyle bana yol gösteren, her sıkıştığım da yapıcı eleştirileriyle çalışmamı zenginleştiren değerli danışmanım Arş. Gör. Ahmet ALUMUR'a en içten şükranlarımı sunarım.

Akademik hayatım boyunca ve bu tezin hazırlanma aşamasında maddi ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan, bana inanan ve güvenen başta sevgili annem Aynur ECEVİT’e ve aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Abdulkadir Tunahan ECEVİT

ÖZ

LİSANS TEZİ

TÜRKİYE’DE ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARLA İLGİLİ YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ MÜZİK ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ

Abdulkadir Tunahan ECEVİT

Haziran-2025, 47 sayfa

Amaç: Bu araştırmada Türkiye’de hazırlanmış, özel gereksinimli çocuklara yönelik müzik konulu tezlerin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçtan hareketle lisansüstü düzeyde yazılmış tezler incelenerek dört farklı ana problem çerçevesinde kategorize edilerek elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Yöntem: Araştırmanın yöntemi nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi modeli olarak belirlenmiştir. Araştırma sürecinde Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi üzerinden çeşitli arama kelimeleri kullanılarak ulaşılan yüksek lisans ve doktora tezleri yazıldığı yıllara, üniversitelere, tez türüne ve tercih edilen yöntemlere göre gruplandırılmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamında incelenen 41 lisansüstü tezdten elde edilen bulgular, Türkiye’de özel gereksinimli çocuklara yönelik müzik çalışmalarının özellikle son yıllarda artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Çalışmaların farklı üniversitelerde yürütülmesi, konunun ülke genelinde ilgi gören bir araştırma alanı olduğunu göstermektedir. Tezlerin büyük çoğunluğunu yüksek lisans çalışmaları oluştururken, doktora tezlerinin sayısının daha sınırlı olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırmalarda farklı yöntemlerin kullanılması, alanın yöntemsel çeşitlilik gösteren ve gelişmeye açık bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuçlar: Araştırma sonuçları, Türkiye’de özel gereksinimli çocuklara yönelik müzik alanındaki lisansüstü çalışmaların son yıllarda artış gösterdiğini ve farklı üniversitelerde yürütülerek ülke geneline yayıldığını ortaya koymaktadır. Çalışmaların büyük çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde olması, doktora araştırmalarının ise sınırlı kaldığını göstermektedir. Ayrıca araştırmalarda yöntemsel çeşitliliğin bulunduğu, ancak deneysel ve uygulama temelli çalışmaların daha az tercih edildiği belirlenmiştir. Genel olarak elde edilen sonuçlar, alanın gelişim göstermekte olduğunu ve daha kapsamlı araştırmalara ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Özel gereksinim, özel eğitim, müzik eğitimi.

ABSTRACT

BACHELOR'S THESIS

AN EXAMINATION OF GRADUATE MUSIC STUDIES CONDUCTED IN TURKEY RELATED TO CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS.

Abdulkadir Tunahan ECEVİT

June-2025, 47 page

Purpose: This study aims to evaluate graduate theses conducted in Türkiye on music education and music-related practices for children with special needs. To this end, postgraduate theses were examined and categorized within the framework of four main research questions, and the findings obtained were subsequently analyzed and interpreted.

Method: The study employed the document analysis method, one of the qualitative research approaches. During the research process, master's and doctoral theses accessed through the National Thesis Center of the Council of Higher Education (YÖK) using various search keywords were classified according to their publication year, university, thesis type, and preferred research methods.

Findings: The findings obtained from the 41 graduate theses examined within the scope of this study indicate that research on music for children with special needs in Türkiye has increased considerably, particularly in recent years. The fact that these studies have been conducted at different universities demonstrates that the subject has become a research area of nationwide interest. While the majority of the theses were master's theses, the number of doctoral dissertations was found to be relatively limited. Furthermore, the use of various research methods suggests that the field exhibits methodological diversity and remains open to further development.

Results: The results of the study reveal that graduate research on music for children with special needs in Türkiye has increased in recent years and has expanded across the country through studies conducted at various universities. The predominance of master's theses indicates that doctoral-level research in this field remains relatively limited. In addition, although methodological diversity was observed, experimental and practice-based studies were found to be less frequently employed. Overall, the findings suggest that the field is continuing to develop and that there is a need for more comprehensive and in-depth research.

Keywords: Special needs, special education, music education.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	III
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	IV
TEŞEKKÜR.....	V
ÖZ	VI
ABSTRACT	VII
İÇİNDEKİLER.....	VIII
TABLolar DİZİNİ.....	X
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	XI
BİRİNCİ BÖLÜM	1
Giriş.....	1
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	3
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
Varsayımlar	3
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	3
Özel Gereksinim	3
Temel Özel Gereksinim Türleri.....	5
Zihinsel yetersizlik.	5
Zihinsel Yetersizliğin Derecelerine Göre Sınıflandırılması.	6
İşitme yetersizliği.	7
Görme yetersizliği.	8
Fiziksel/ortopedik yetersizlik.	9
Dil ve konuşma yetersizliği.	11
Öğrenme güçlüğü yetersizliği.....	13
Duygu ve davranış bozukluğu.	14
Otizm spektrum bozukluğu.	15
Süreçten hastalık.....	16
Birden fazla yetersizlik.....	17
Özel gereksinimli bireylerde müzik eğitimi	17
İKİNCİ BÖLÜM.....	20

Yöntem.....	20
Araştırmanın Modeli.....	20
Çalışma Materyali.....	20
Verilerin Toplanması.....	20
Verilerin Analizi	20
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	21
Bulgular ve Yorum	21
Türkiye’de özel gereksinimli çocuklarla ilgili müzik çalışmalarının yıllara göre dağılımına ilişkin bulgular.....	21
Türkiye’de özel gereksinimli çocuklarla ilgili müzik çalışmalarının üniversitelere göre dağılımına ilişkin bulgular.....	22
Türkiye’de özel gereksinimli çocuklarla ilgili müzik çalışmalarının tez türü dağılımına ilişkin bulgular.....	24
Türkiye’de özel gereksinimli çocuklarla ilgili müzik çalışmalarının kullanılan yöntemlere ilişkin bulgular.....	24
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	26
Sonuç ve Öneriler	26
Sonuçlar.....	26
Öneriler.....	27
KAYNAKÇA.....	28
EKLER	32
ÖZGEÇMİŞ	36

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1 Türkiye’de özel gereksinimli çocuklarla ilgili müzik çalışmalarının yıllara göre dağılımı.....	21
Tablo 2 Türkiye’de özel gereksinimli çocuklarla ilgili müzik çalışmalarının üniversitelere göre dağılımı.....	23
Tablo 3 Türkiye’de özel gereksinimli çocuklarla ilgili müzik çalışmalarının tez türüne dağılımları.....	24
Tablo 4 Türkiye’de özel gereksinimli çocuklarla ilgili müzik çalışmalarının yöntemlerine göre dağılımları.....	25

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

OSB: Otizm Spektrum Bozukluğu

WHO: Dünya Sağlık Örgütü

AAMR: Amerikan Zekâ Geriliği Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

TUİK: Türkiye İstatistik Kurumu

DEHB: Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

IDEA: Engelli Bireylerin Eğitim Yasası

AIDS: Edinilmiş Bağışıklık Eksikliği Sendromu

KAYNAKÇA

- Aktaş, M. C. (2019). Nitel Veri Topalama Teknikleri. O. Karamustafaoğlu & H. Özmen (Ed.), *Eğitimde araştırma yöntemleri içinde* (2. baskı, ss. 113-136). Pegem Akademi.
- Avcıoğlu, P. H. (2008). İşitme yetersizliği olan öğrenciler. İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim içinde* (25. Baskı, ss. 179-225). Pegem.
- Bal, F. (2018). *Engelli çocuğa sahip anne ve babaların kişilik özellikleri ile stres empati ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 518347) [Yüksek Lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi.
- Bolat, E. Y. (2018). Süreğen hastalığı olan çocuklar ve hastane okulları . *Milli Eğitim Dergisi*, 218(47), 163-186. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/555928>
- Büyüköztürk, Ş., & Çakmak, E. K., & Akgün, Ö. E., & Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (23. baskı). Pegem.
- Canarslan, H. (2014). *Engelli çocuğa sahip Ailelerin Yaşam kalitesinin incelenmesi* (Tez No. 370401) [Yüksek lisans tezi Trakya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi.
- Çakan, Ö. S. (2010). Süreğen hastalığı olan çocuklara sahip annelerin tutumları kaygı düzeyleri ve diğer değişkenler açısından incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 161-181. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/715883>
- Çakıroğlu, O. (2018). Özel eğitimde temel kavramlar. V. Aksoy (Ed.), *Özel eğitim içinde* (2. baskı, ss. 2-19). Pegem.
- Çetin, M. E. (2017). Özel gereksinimli bireylerin tercihlerinin değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(2), 309-328. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.293726>
- Çıfci, İ. (2008). Zihinsel Yetersizliği olan öğrenciler. İ. H. Diken (Ed.), *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler Ve Özel Eğitim içinde* (25. Baskı, ss. 143-172). Pegem.
- Demiröz, G. E. (2003). Ortopedik özürü çocukların benlik kavramı üzerine bir araştırma. *Ufuk Ötesi Bilim Dergisi*, 1(3), 1-20. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/760364>

- Diken, İ. H. (2008). Otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan öğrenciler. İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim içinde* (25. Baskı, ss. 433-466). Pegem.
- Girli, A. (2013). Zihinsel Yetersiz veya otizm tanılı kaynaştırma öğrencilerinin depresif özelliklerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(198), 60-72. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/442200>
- Gürsel, D. Ö. (2008). Görme yetersizliği olan Öğrenciler. İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim içinde* (25. Baskı, ss. 232-263). Pegem.
- Kemeç, D. G. & Demir, G. & Koç, S. (2018). Doktor adaylarının zihinsel yetersizliği olan bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalıkları. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 153-168. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.448576>
- Keser, H. & Özdemir, O. (2018). İşitme yetersizliği olan öğrencilerin eğitimlerinde bilgisayar destekli kelime öğretim materyali kullanımının incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 19(1), 29-53. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.300290>
- Korkmaz, B. (2010). Otizm: Klinik ve nörobiyolojik özellikleri, erken tanı, tedavi ve bazı güncel gelişmeler. *Türk Pediatri Arşivi*. 45(12), 37-44. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/141076>
- Kot, M. & Sönmez, S. & Eratay, E. (2018). Özel gereksinimli bireylere sahip ailelerin yaşadıkları zorluklar. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 37(1), 85-96. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/609337>
- Kurnaz, A. & Çetin, K. (2017). Özel gereksinimli bireylerin giyinme gücü ve tercihlerinin veli ve öğretmen görüşlerine dayalı incelenmesi. *Özel Gereksinimli Bireylerin Giyinme Gücü Ve Tercihlerinin Veli Ve Öğretmen Görüşlerine Dayalı İncelenmesi, Araştırma Ve Deneyim Dergisi*. 2(2), 79-98. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/406010>
- Malkoç, T. (2022). Özel eğitimde Müzik. T. Malkoç (Ed.), *Bütünleştirici eğitimde özel gereksinimli çocuklar için müzik eğitimi içinde* (1. Baskı, ss. 1-34). Akademisyen.
- Maviş, P. D. (2008). Dil ve konuşma bozukluğu olan öğrenciler. İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* (25. Baskı, ss. 318-350). Pegem.

- Meb. (2018, Temmuz). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. Resmi Gazete: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>
- Metin, P. N. (2012). Özel gereksinimli çocuklar. P. N. Metin (Ed.), *Özel Gereksinimli çocuklar* (1. baskı, ss. 1-11). Maya.
- Özak, H. &, Diken İ. H. (2010). Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin işlevsel akademik becerilerine ilişkin Türkiye'de yapılan lisans üstü tezlerin gözden geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 11(1), 43-58. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000145
- Özbey, F., Diken, İ. H. (2010). Zihinsel yetersizliği olan bireylerin iş meslek eğitimi ve istihdamlarına yönelik türkiye'de yapılan araştırmaların gözden geçirilmesi . *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi* , 11(2), 19-42. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000150
- Özdemir, P. D. (2008). Duygu ve davranış bozukluğu olan öğrenciler. İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* içinde (25. Baskı, ss. 391-427). Pegem.
- Özmen, P. D. (2008). Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler. İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* içinde (25. Baskı, ss. 355-387). Pegem.
- Pekcici, E. B. (2011). Özel gereksinimi olan çocukların aile merkezli yaklaşım ile değerlendirilmesi. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*. 5(2), 123-128. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/689231>
- Tavil, Y. D. (2009). Davranış bozukluğu olan çocukların eğitimi. P. D. Akçamete (Ed.), *Özel eğitim okullarında özel gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* (3. Baskı, ss. 339-371). Kök.
- Uluç, S. &. Nergiz, H. (2018). Çocuğunda görme yetersizliği olan anne ve babaların çeşitli psikolojik değişkenler açısından karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitimi Dergisi*. 19(1), 79-103. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.311733>
- Uysal, D. Ö. (2008). Fiziksel yetersizliği / Süreğen hastalığı olan öğrenciler. İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* içinde (25. Baskı,ss. 267-312). Pegem.

- Ünlü, E. (2008). Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim. İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim içinde* (25. Baskı, ss. 3-17). Pegem.
- Yarar, E. Z. (2018). Otizm spektrum bozukluğu ve bilişsel teoriler. *Muhakeme Dergisi*. 1(1), 10-20. <https://doi.org/10.33817/muhakeme.410468>
- Yazıcı, F. & Okcu, B. & Sözbilir, M. (2015). Ailelerin görme engelli çocuklarına yönelik gelecek kaygıları. *Ege Eğitim Dergisi*. 16(1), 142-164. <https://doi.org/10.12984/eed.90933>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Seçkin.
- Yılmaz, İ. & Bengisoy, A. (2019). Özel gereksinimli Çocuğa sahip ebeveynlerin okul rehberlik servisinden beklentileri ile ilgili görüşleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 32(1), 1-23. <https://doi.org/10.19171/uefad.335066>